

Imię i nazwisko

- 1 Oblicz szerokość geograficzną pewnego miejsca w Polsce na podstawie podanych informacji.** (.... / 2 pkt)

Górowanie następuje po południowej stronie nieba.
Podczas górowania promienie słoneczne padają na miejsce pod kątem 60° .
W Warszawie (21°E) jest wówczas godzina 11.52 czasu słonecznego.

- 2 Zaznacz cechy ruchu obrotowego Ziemi.** (.... / 3 pkt)

- A. Ruch obrotowy odbywa się z zachodu na wschód.
- B. Rzeczywisty czas pełnego obrotu Ziemi wynosi 24 godzin 2 minuty i 10 sekund.
- C. Ruch obrotowy jest inaczej określany ruchem wirowym.
- D. W ciągu godziny następuje obrót Ziemi o 90° .
- E. Atmosfera ziemską obraca się wraz z Ziemią.

- 3 Oblicz czas słoneczny w Krakowie ($19^\circ57'\text{E}$) podczas górowania Słońca na południku 23°E .** (.... / 2 pkt)

- 4 Wskaż następstwa ruchu obrotowego Ziemi.** (.... / 3 pkt)

- A. Występowanie dnia i nocy.
- B. Siła odśrodkowa wywołująca spłaszczenie Ziemi przy biegunach.
- C. Pozorny ruch Słońca i innych ciał niebieskich po sklepieniu niebieskim.
- D. Zmiana miejsca wschodu i zachodu Słońca na widnokręgu.

- 5 Oceń prawdziwość stwierdzeń, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.** (.... / 3 pkt)

- A. Czas uniwersalny jest liczony według czasu słonecznego dla południka 0° . **P / F**
- B. Kula ziemską jest podzielona na 24 strefy czasowe. **P / F**
- C. Podstawą wyznaczania czasu strefowego jest czas UTC. **P / F**
- D. W strefach czasowych leżących na zachód od południka 0° odejmuje się kolejne godziny. **P / F**

- 6 Przyporządkuj wymienionym osobom (A–E) właściwe dokonania (1–5). Następnie zaznacz punkt opisujący najstarsze wydarzenie.** (.... / 4 pkt)

A. Hipparch	1. odkrycia w zakresie początków wszechświata i genezy czarnych dziur
B. Isaac Newton	2. lądowanie na Księżycu
C. Stephen Hawking	3. opracowanie pierwszego katalogu gwiazd
D. Mikołaj Kopernik	4. sformułowanie teorii grawitacji
E. Neil Armstrong, Buzz Aldrin	5. przedstawienie heliocentrycznej wizji wszechświata

A. __, B. __, C. __, D. __, E. __

- 7 Oceń prawdziwość stwierdzeń, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.** (.... / 4 pkt)

- A. Teoria geocentryczna była powszechnie akceptowana przez uczonych do XVIII w. **P / F**
- B. Według teorii geocentrycznej Słońce i inne ciała niebieskie krążą wokół Ziemi. **P / F**
- C. Teorię heliocentryczną sformułował Galileusz. **P / F**
- D. W XX w. Edwin Hubble udowodnił, że wszechświat jest znacznie większy niż wcześniej sądzono. **P / F**
- E. Edwin Hubble założył, że cała materia i energia wszechświata były początkowo skoncentrowane w jednym punkcie o ogromnej gęstości, a dopiero potem zaczęły się rozszerzać. Założenia te stały się podstawą teorii Wielkiego Wybuchu. **P / F**
- F. Wedle teorii Wielkiego Wybuchu ewolucja wszechświata rozpoczęła się ok. 13,8 mld lat temu. **P / F**

- 8 Fotografie przedstawiają wybrane planety Układu Słonecznego. Podpisz je odpowiednimi nazwami.** (.... / 2 pkt)

a) b)

9 Oceń prawdziwość stwierdzeń, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe. (.... /3 pkt)

- A. Granicą południową strefy międzyzwrotnikowej jest zwrotnik Raka. **P / F**
- B. Najdłuższy dzień w strefie międzyzwrotnikowej trwa ok. 13,5 godziny. **P / F**
- C. Strefy podbiegunowe rozciągają się między zwrotnikami a biegunami. **P / F**
- D. W strefach podbiegunowych występują noce polarne. **P / F**

10 Oceń prawdziwość stwierdzeń, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe. (.... /5 pkt)

- A. Księżycy to ciała niebieskie krążące wyłącznie wokół planet. **P / F**
- B. Księżycy to ciała niebieskie krążące wokół planet, planet karłowatych lub planetoid. **P / F**
- C. Promień Księżyca stanowi $\frac{1}{4}$ promienia Ziemi. **P / F**
- D. Księżyc Ziemi oraz Mars to jedyne (poza Ziemią) ciała niebieskie, na których stanął człowiek. **P / F**
- E. Komety składają się z lodu wodnego, zamrożonych gazów oraz okruchów skalnych. **P / F**
- F. Główną częścią komety jest warkocz osiagający średnicę do kilkunastu kilometrów. **P / F**
- G. Warkocz komety, z uwagi na oddziaływanie wiatru słonecznego, jest zwrócony zawsze w kierunku Słońca. **P / F**

Imię i nazwisko

- 1 Oblicz długość geograficzną pewnego miejsca w Polsce na podstawie podanych informacji.** (.... / 2 pkt)

Górowanie następuje po południowej stronie nieba.
Podczas górowania promienie słoneczne padają na miejsce pod kątem 60° .
W Warszawie (21°E) jest wówczas godzina 11.52 czasu słonecznego.

- 2 Zaznacz cechy ruchu obrotowego Ziemi.** (.... / 3 pkt)

- A. Ruch obrotowy odbywa się ze wschodu na zachód.
- B. Rzeczywisty czas pełnego obrotu Ziemi wynosi 23 godziny 56 minut i 4 sekundy.
- C. Wszystkie punkty na powierzchni Ziemi poruszają się razem z nią i obracają o 360° w ciągu doby.
- D. W ciągu godziny następuje obrót Ziemi o 15° .
- E. Atmosfera ziemską nie obraca się wraz z Ziemią.

- 3 Oblicz czas słoneczny w Katowicach ($19^\circ00'\text{E}$) podczas górowania Słońca na południku 16°E .** (.... / 2 pkt)

- 4 Wskaż następstwa ruchu obrotowego Ziemi.** (.... / 3 pkt)

- A. Pozorny ruch Słońca i innych ciał niebieskich po sklepieniu niebieskim.
- B. Siła Coriolisa.
- C. Występowanie pór roku.
- D. Występowanie dnia i nocy.

- 5 Oceń prawdziwość stwierdzeń, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.** (.... / 3 pkt)

- A. Czas uniwersalny jest liczony według czasu słonecznego dla południka 0° . **P / F**
- B. Każda strefa czasowa obejmuje 15° długości geograficznej. **P / F**
- C. Podstawą wyznaczania czasu strefowego jest czas UTC. **P / F**
- D. W strefach czasowych leżących na wschód od południka 0° odejmuje się kolejne godziny. **P / F**

- 6 Przyporządkuj wymienionym osobom (A–E) właściwe dokonanie (1–5). Następnie zaznacz punkt opisujący najnowsze wydarzenie.** (.... / 4 pkt)

A. Galileusz	1. przedstawienie geocentrycznej teorii wszechświata
B. Jurij Gagarin	2. odkrycie pierwszych planet spoza Układu Słonecznego
C. Aleksiej Leonow	3. odkrycie plam na Słońcu, pierścieni Saturna i czterech księżyców Jowisza
D. Aleksander Wolszczan	4. odbycie pierwszego lotu człowieka w kosmos
E. Klaudiusz Ptolemeusz	5. odbycie pierwszego spaceru w przestrzeni kosmicznej

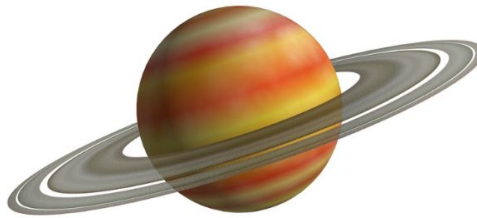
A. __, B. __, C. __, D. __, E. __

- 7 Oceń prawdziwość stwierdzeń, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.** (.... / 4 pkt)

- A. Teorię geocentryczną sformułował Mikołaj Kopernik. **P / F**
- B. Według teorii heliocentrycznej Ziemia i inne znane planety krążą wokół Słońca. **P / F**
- C. Teoria heliocentryczna została przedstawiona w XVI w. **P / F**
- D. Edwin Hubble stwierdził, że galaktyki są w ciągłym ruchu i nieustannie się do siebie zbliżają. **P / F**
- E. Według współczesnych naukowców rozszerzanie się wszechświata to nie tylko ekspansja materii i energii, ale przede wszystkim przestrzeni. **P / F**
- F. Według teorii Wielkiego Wybuchu w trakcie ekspansji wszechświata zmniejszają się gęstość i temperatura materii. **P / F**

- 8 Fotografie przedstawiają wybrane planety Układu Słonecznego. Podpisz je odpowiednimi nazwami.** (.... / 2 pkt)

a) b)

9 Oceń prawdziwość stwierdzeń, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

(.... / 3 pkt)

- A. Strefy podbiegunowe rozciągają się między równoleżnikami $66^{\circ}34'N$ i $66^{\circ}34'S$ a biegunami. **P / F**
- B. W strefach podbiegunowych występują dni polarne. **P / F**
- C. Najkrótszy dzień w strefie międzyzwrotnikowej trwa ok. 10,5 godziny. **P / F**
- D. Granicą północną strefy międzyzwrotnikowej jest zwrotnik Koziorożca. **P / F**

10 Oceń prawdziwość stwierdzeń, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

(.... / 5 pkt)

- A. Merkury, Wenus i Mars nie mają księżyców. **P / F**
- B. Księżyc Ziemi obiega Ziemię w ciągu ok. 27 dni i 8 godzin. **P / F**
- C. Księżyc Ziemi to jedyne (poza Ziemią) ciało niebieskie, na którym stanął człowiek. **P / F**
- D. Komety to małe ciała niebieskie krążące wokół Słońca. **P / F**
- E. Warkocz komety powstaje, gdy kometa zbliża się do Słońca, dochodzi do sublimacji, a uwolnione gazy i pyły tworzą wokół jądra komety otoczkę (kome). **P / F**
- F. Kometa Halleya pojawia się nad Ziemią co ok. 76 lat. **P / F**
- G. Pluton jest planetą. **P / F**